

11. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори / Хосе Ортега-і-Гасет. – К. : Основи, 1994. – 424 с.
12. Пропп В. Я. Русская сказка. – Лабиринт, 1984. – 124 с.
13. Ращенко А. Особливості модифікації екзистенційної концепції героя і світу в художніх світоглядах Ю. Косача та І. Костецького // Рідна школа – 2003. – № 7– С. 457-461.
14. Сартр Жан Поль. Дороги свободи / Жан-Поль Сартр; [пер. с франц. Д. Вальяно, Л. Григорьян]. – Х. : Фолио, 1997. – (Вершини). – Т. 1: Возраст зрелости. – Х. : Фолио, 1997. – 367 с.
15. Хамітов Н. Самотність як феномен людського буття: автореф. дис. ... доктора філос. наук: 09.0004./ НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / Н.Хамітов – К., 1998. – 34 с.

Аннотация

Реутова М. А. Екзистенціальна концепція человека и мира в драме Юрия Косача «Кортес и несчастная».

Философия экзистенциализма, зародилась в Европе 30-40-х годов и развилась в 50-60-е годы XX века, имела ощутимое влияние на мировоззренческо-художественную позицию представителей литературы украинской эмиграции. В статье исследованы особенности влияния этой философии на художественную концепцию мира и человека: Юрия Косача, Игоря Костецкого, Людмилы Коваленко, Богдана Бойчука. Доказано, что Юрий Косач интерпретирует ключевые экзистенциальные вопросы, в соответствии с современным ему культурно-эстетическим и историческим контекстом, отражая автopsихологические мотивы на фоне эпохи. Учитывая это, проанализированы особенности художественной платформы Юрия Косача в компаративном аспекте. Акцентировано на экзистенциальной основе драматического произведения «Кортес и несчастная», на категориях абсурда, одиночества, выбора и свободы, смерти как базовых для эстетической концепции автора.

Ключевые слова: экзистенциализм, философия, абсурд, отчуждение, одиночество, выбор, свобода, смерть, драма.

Summary

Reutova M. A. The existential concept of man and the world in the drama by Yuriy Kosach “Cortez and Unlucky”.

The philosophy of existentialism, which originated in Europe 30-40 years and developed in 50-60 years of the twentieth century, had a significant influence on the ideological and artistic positions of Ukrainian literature of exile. In the article the features of influence of this philosophy to the artistic conception of the world and person: Yuriy Kosach, Igor Kostetskiy, Lyudmila Kovalenko, Bogdan Boychuk. Proved that Yuriy Kosach creatively interprets the key existential questions, according to contemporary cultural, aesthetic and historical contexts, reflecting avtopsychological motifs on the background of the era. In view of this, analyzes original features artistic platform Yuri Kosach in comparative perspective. The attention to the existential basis of dramatic work “Cortez and Unlucky”, the categories of absurd, loneliness, choice and freedom, death as a base for the aesthetic concept of the author.

Keywords: existentialism, philosophy, absurd, alienation, loneliness, choice, freedom, death, drama.

УДК [811.161.2+811.162.1+811.162.3]367.625

Л. В. Сергін

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

СТРУКТУРА І СЕМАНТИКА СЛОВОТВІРНИХ ПАРАДИГМ ПРЕФІКСАЛЬНИХ ДІЕСЛІВ

Реферат. *Стаття продовжує цикл публікацій автора з вивчення словотвірних можливостей частин мови, лексико-семантичних груп у зіставно-типологічному аспекті на матеріалі слов'янських мов. Об'єктом дослідження обрано дієслова динамічної просторової локалізованості з префіксом над-/nad- в українській, польській і чеській мовах. У статті*

визначено структурну типологію досліджуваних девербативів, з'ясовано типологію словотвірних значень, реалізованих девербативами від префіксальних дієслів у кожній із мов, виявлено спільне та відмінне у семантичній структурі типової словотвірної парадигми зіставлюваних мов, проаналізовано ступінь продуктивності дієслів на рівні зон і словотвірних значень. У ході дослідження виявлено, що семантична позиція «опредметнена дія» представлена кількома дериватами. Визначено, що максимальна глибина семантичної позиції сягає 4 дериватів від дієслів *nadbiec*, *nadbiegnąć / nadbiegać*; *nadjechać / nadjeżdżać*; *nadskoczyć / nadskakiwać*. З'ясовано, що спільноосновні деривати-синоніми або повністю збігаються за своїми особливостями, або мають розбіжності.

Ключові слова: дієслова динамічної просторової локалізованості, дериваційний потенціал, словотвірна парадигма, типова словотвірна парадигма, словотвірне значення, глибина семантичної позиції, девербатив.

Протягом тривалого часу словотвір розвивався з акцентом на формант. Цей принцип аналізу в лінгвістичній літературі отримав назву формантоцентричного. Такий підхід призвів до однобічності і неповноти характеристики словотвірної системи [4, с. 6]. У сучасній дериватології перспективним напрямом аналізу й систематизації словотвірного матеріалу є основоцентричний підхід, одним із завдань якого є дослідження словотвірних можливостей частин мови, а в їх межах – дрібніших семантичних груп слів. На сучасному етапі розвитку словотвору в центрі уваги дериватологів перебуває вивчення таких комплексних одиниць, як словотвірна парадигма (СП), словотвірний ланцюжок, словотвірне гніздо. Підтвердження цього доводить поява протягом останніх десятиліть фундаментальних студій у цьому напрямку (О. А. Земська, О. М. Тихонов, К. Бузашиова, В. В. Грещук, З. О. Валюх, Х. Ядацька та ін.), а також значне поживлення в галузі словотвірної лексикографії, зокрема останнім часом з'явилися гніздові словники в російській мові (О. М. Тихонов, І. О. Ширшов, А. В. Семенов, Л. Ю. Буянова), українській (Є. А. Карпіловська), польській (Х. Ядацька), болгарській (Й. Пенчев); обговорюються засади словотвірного словника словенської мови. Усе це засвідчує значущість для сучасної дериватології розробки основоцентричного напрямку дослідження. Результати такого підходу доповняють «характеристики словотвірних систем, змодельованих у рамках традиційного, формантоцентричного» [4, с. 7]. Тому слід погодитися з думкою В. В. Грещука, що всебічний аналіз словотвору з позицій обох підходів зможе забезпечити адекватне відображення всієї складності словотвірної системи [4, с. 7].

Водночас не може залишатися поза увагою дослідників і вивчення словотвірних можливостей частин мови, лексико-семантичних груп у зіставно-типологічному аспекті, який є одним з пріоритетних напрямків сучасної лінгвістики. Особливе місце з-поміж комплексних одиниць належить СП. Як справедливо зазначають дослідники, СП є найбільш зручним об'єктом зіставлення, оскільки найяскравіше показує системний характер словотвору [7, с. 250]. Перспективи та проблеми зіставного опису словотвірних систем слов'янських мов на основі СП накреслюються протягом останніх двадцяти років. На сьогодні в мовознавстві присвячено тільки поодинокі праці зіставно-типологічного вивчення словотвірних можливостей дієслів на рівні СП окремих мов: російської і вірменської [8], російської, польської і чеської [1], української і польської [10], української, російської і польської [15]. Спеціального комплексного дослідження словотвірного потенціалу хоча б окремих лексико-семантичних груп дієслів сучасних слов'янських мов у зіставно-типологічному зрізі поки що немає, що й зумовило актуальність розпочатих нами досліджень.

Об'єктом уваги нашого дослідження обрано дієслова динамічної просторової локалізованості (ДПЛ) з префіксом над-/nad- в українській, польській і чеській мовах.

Мета статті полягає в зіставленні дериваційного потенціалу дієслів ДПЛ з префіксом над-/nad- в українській, польській і чеській мовах. Мета зумовлює реалізацію таких завдань:

- 1) визначити структурну типологію досліджуваних девербативів;
- 2) з'ясувати типологію словотвірних (СЗ), реалізованих девербативами від префіксальних дієслів у кожній із мов;
- 3) виявити спільне та відмінне у семантичній структурі типової СП зіставлюваних мов;
- 4) проаналізувати ступінь продуктивності дієслів на рівні зон і СЗ.

Матеріалом для дослідження стали девербативи в кількості 166 одиниць, отримані з найавторитетніших словників української, польської та чеської мов (СУМ, ВТССУМ, SJKP,

SJPD, SSJČ). У зіставлюваних мовах аналізовані похідні кількісно представлені неоднаково (укр. – 2, пол. – 59, чes. – 17). Твірними для зазначених девербативів слугують в українській мові – 23 префіксальні дієслова, у польській – 37, у чеській – 28.

Типову СП відпрефіксальних дієслів ДПЛ формують три зони – субстантивна, ад’єктивна і вербальна. У субстантивній зоні найбільш кількісно представлені деривати зі СЗ «опредметнена дія». На відміну від твірних з іншими префіксами дієслова з префіксом над-/nad- в українській і чеській мовах реалізують це значення спорадично. Найпоследовніше виявляють це значення віддієслівні іменники польської мови, лише від небагатьох префіксальних українських і чеських дієслів ДПЛ утворено іменники з цим СЗ, пор.: укр. *надходження*, пол. *nadbieganie, nadbieżenie, nadchadżanie, nadchodzenie, nadciąganie, nadciągnięcie, nadpłynięcie, nadsunięcie, nadścignięcie* (старопол.), *nadchód* (рідко), *nadjazd* (рідко), *nadskok* (рідко), *nadbieg* та ін., чes. *nadběh, nadhánka, nadcházka, nadjíždka, nadskok* (рідко).

З-поміж зіставлюваних мов упадає в око те, що тільки в польській мові виявлено, що семантична позиція «опредметнена дія» представлена кількома дериватами. Максимальна глибина семантичної позиції сягає 4 дериватів від дієслів *nadbiec, nadbiegnąć / nadbiegać; nadjechać / nadjeżdżać; nadskoczyć / nadskakiwać*. Ці синоніми перебувають у різних лексико-семантичних і функціонально-стилістичних відношеннях. Спільноосновні деривати або повністю збігаються за своїми особливостями, або можуть мати розбіжності. За своєю семантикою повністю збігаються такі спільнокореневі девербативи із СЗ “опредметнена дія”: пол. *nadbieg, nadbiegnięcie, nadbieganie, nadbieżenie; nadciąganie, nadciągnięcie, nadciągnięcie; nadlatywanie, nadlecenie; nadnoszenie, nadniesienie; nadpływanie, nadpłynięcie; nadsunięcie, nadsuwanie; nadwieżenie, nadwożenie; nadpadanie się, nadpadnięcie się; nadrzucanie, nadrzucenie*. Інші синоніми-девербативи мають як спільне, так відмінності у функціонально-стилістичному параметрах: пол. *nadchadżanie, nadchodzenie, nadejście, nadeście* (старопол.), *nadchód* (рідко); *nadjachanie* (старопол.), *nadjechanie, nadjeżdżanie, nadjazd* (рідко); *nadskakiwanie, nadskoczenie, nadskakowanie* (діал.), *nadskok* (рідко).

Мутаційний тип дериватів репрезентують СЗ «виконавець дії» (пол. *nadskakiwacz*, чes. *nadháněč, nádhončí*), «знаряддя» (пол. *nadlotka*, чes. *nadběh, nádhončí*), «місце» (пол. *nadwozie*, чes. *nadchod, nadjezd*), який представлено поодинокими дериватами в польській і чеській мовах, проте ці СЗ є типовими для дієслів цієї лексико-семантичної групи, про що свідчать деривати досліджених дієслів з іншими префіксами (пор., укр. «виконавець дії» – *викидайло* (розм., заст.), *витяхач* (розм.), *витягальник, викатник* (гірн.); пол. *podjezdek, podlot, podlotek, podnosiciel*; “місце дії” – укр. *вівізз* (діал.), *вігін, вігул, виїзд2, вилаз, вилазка, вихід, виходок* (діал.); пол. *podjazd, podjazdek, podłaz, podchód, podwyżka* та ін.; “знаряддя” – *podbieg, podsuwka, podsuwadło, podciążka* (редко), *podnośnik, podważka, podgonka, podważnik, podwóz* та ін.[11; 12]).

Наповнення ад’єктивної зони типової словотвірної парадигми дієслів ДПЛ з префіксом над-/nad- також обмежене. Воно залежить від значення цих дієслів. Серед дериватів ад’єктивної зони дієслів ДПЛ у двох зіставлюваних мовах скромне місце посідають усі значення, які формують цю зону – «ознака об’єкта за дією» (пол. *nadpadany* (рідко), чes. *nadnášivý, nadnášlivý* (рідко), *nadnášlivý* (рідко)), «ознака суб’єкта за дією» (укр. *над’їжджаючий*, пол. *nadeszły*, чes. *nadběžný* (старочес.), *nadbihavý, nadnesený*) та СЗ «призначений для...» (пол. *nadlotny*).

Вербальна зона досліджуваних дієслів заповнена польськими девербативами з префіксом по-, що виражають дистрибутивне значення (*ponadbiegać, ponadchodzić, ponadciągać, ponadjeżdżać, ponadlatywać, ponadłazić, ponadpływać, ponadrzucać, nadsuwać, ponadwozić*), та поодинокими похідними семантичної позиції «виконуючи дію, переводити щось із стану об’єкта в стан суб’єкта»: пол. *nadsunąć się / nadsuwać się*, чes. *nadnésti se / nadnášeti se*.

Таблиця 1

Типологія словотвірних значень та їх продуктивність

Значення	Українська мова		Польська мова		Чеська мова	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
Опредметнена дія	1	50	42	71,1	5	29,4
Виконавець дії	–	–	1	1,6	2	11,7
Місце дії	–	–	1	1,6	2	11,7
Знаряддя дії	–	–	1	1,6	2	11,7

Ознака об'єкта за дією	–	–	1	1,6	3	17,6
Ознака суб'єкта за дією	1	50	1	1,6	3	17,6
Призначений для...	–	–	1	1,6	–	–
Дистрибутивність дії	–	–	10	16,9	–	–
Виконуючи дію, переводити щось із стану об'єкта в стан суб'єкта	–	–	2	3,3	2	11,7
Всього	2	100	59	100	17	100

Водночас у зіставлюваних мовах виявлено префіксальні дієслова, які не беруть участі в словотвірних процесах, від них не зафіксовано похідних. Не виявлено похідних дериватів у СП 4 польських дієслів (*nadfrunąć / nadfruwać, nadpełznąć / nadpełzać*), 14 чеських твірних (*nadrandit se, nadsunouti, nadejiti, nadletěti, nadlětnouti* та ін.) та 21 українського твірного (*надбігти / надбігати, надвести / надводити, надвезти / надв'озити, надвезити / надв'озити* та ін., що складає відповідно 10,8%, 50%, 91,3% від загальної кількості твірних.

Отже, специфіка структури СП, вершиною яких є дієслова ДПЛ, полягає в тому, що, по-перше, в українській мові немає вербальної зони, по-друге, субстантивна й ад'єктивна зони в українській мові заповнені одним віддієслівним дериватом зі значенням «опредметнена дія» та «ознака суб'єкта за дією», що дає підстави вважати її словотвірно однотипною. Типова СП досліджуваних дієслів складається з 9 семантичних позицій. Повну протяжність типової СП реалізують лише польські дієслова, українські девербативи реалізують 2, дієслова чеської мови – 7 семантичних позицій. Порівняльний аналіз виявляє більше відмінностей, ніж подібностей. Для українських, польських і чеських девербативів спільною є тільки семантична позиція «опредметнена дія», «ознака суб'єкта за дією». СЗ «виконавець дії», «знаряддя», «місце дії», «ознака об'єкта», «переведення зі стану об'єкта в стан суб'єкта» виявлено тільки в польській і чеській мовах. СЗ «призначений для...», «дистрибутивність дії» характерні для СП польських дієслів. Деривати з однаковим СЗ («опредметнена дія»), але з різними афіксами зафіксовано тільки в польській мові. Досліджувані дієслова виявляють неоднакову продуктивність у зіставлюваних мовах. Найбільше похідних на одне твірне припадає в польській мові (1,5), у чеській мові (0,6), в українській мові (0,08). У подальшому вбачаємо необхідність дослідження дієслів ДПЛ з іншими префіксами та в інших мовах.

Список використаної літератури

1. Ацаркина Т. А. Семантика глагола и его словообразовательные возможности (на материале глаголов движения в польском языке в сопоставлении с чешским и русским) / Т. А. Ацаркина // Проблемы изучения отношений эквивалентности в славянских языках. – М. : Диалог-МГУ, 1997. – С. 215–221.
2. Бразаускене Е. М. Словообразовательный потенциал префиксальных глаголов : автореф. дис. ... канд. филол. наук. – М., 1991. – 22 с.
3. Валюх З. О. Словотвірна парадигматика іменника в українській мові : монографія / З. О. Валюх. – Київ-Полтава : АСМІ, 2005. – 356 с.
4. Грещук В. В. Нариси з основоцентричної дериватології / В. В. Грещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, Н. М. Пославська. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 348 с.
5. Джочка І. Ф. Дериваційний потенціал дієслів конкретної фізичної дії з семантикою створення об'єкта : автореф. дис. ...канд. филол. наук / І. Ф. Джочка. – Івано-Франківськ, 2003. – 20 с.
6. Земская Е. А. О парадигматических отношениях в словообразовании / Е. О. Земская // Русский язык. Вопросы его истории и современного состояния. Виноградовские чтения 1–8. – М. : Наука, 1978. – С. 63–77.
7. Земская Е. А. Теоретические проблемы сопоставительного изучения словообразования славянских языков (семантико-функциональный аспект) / Е. А. Земская, О. П. Ермакова, З. Рудник-Карват // Славянское языкознание. XI Междунар. съезд славистов. Доклады российской делегации : сб. докладов. – М. : Наука, 1993. – С. 248–263.
8. Манучарян Р. С. Словообразовательные значения и формы в русском и армянском языках / Р. С. Манучарян. — Ереван : Луйс, 1981. — 315 с.

9. Пославська Н. М. Структура і семантика словотвірних парадигм дієслів із семою руйнування об'єкта : автореф. дис. ...канд. філол. наук / Н. М. Пославська. – Івано-Франківськ, 2006. – 20 с.
10. Сегін Л. В. Структурно-семантична типологія словотвірних парадигм дієслів динамічної просторової локалізованості в українській і польській мовах : автореф. дис. ...канд. філол. наук / Л. В. Сегін. – Донецьк, 2003. – 20 с.
11. Сегін Л. В. Словотворча продуктивність дієслів динамічної просторової локалізованості з префіксом ви- в українській мові / Л. В. Сегін // Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. – Вип. 10. – Кривий Ріг, 2014. – С. 107–116.
12. Сегін Л. В. Словообразовательный потенциал девербативов с приставкой *pod-* в польском языке / Л. В. Сегін // На пересечении языков и культур. Актуальные вопросы гуманитарного знания : межвузовский сборник статей. – Вып. 5. – Киров : Изд-во ВятГГУ, 2014. – С. 83–90.
13. Сопоставительное изучение словообразования славянских языков. – М. : Наука, 1987. – 272 с.
14. Чиканцева Т. В. Словообразовательные парадигмы непрямых глаголов современного русского языка : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Т. В. Чиканцева. – Л., 1984. – 22 с.
15. Ярошенко Н. Зіставний аналіз словотвірних парадигм дієслів *sazhatʹ, sadimti* і *sadzić* у російській, українській і польській мовах ХІХ–ХХ ст. / Н. Ярошенко // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. – Вип. 13. – Донецьк : ДонНУ, 2005. – С. 305–309.
16. Buzassyova K. Simantická struktúra slovenských deverbativ / K. Buzassyova. – Bratislava, 1973. – 237 s.

Умовні скорочення

СУМ	Словник української мови. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. – Т. 1–11.
СУМГ	Словарь української мови / За ред. Б. Д. Грінченка. – К. : Наук. думка, 1996. – Т. 1–4.
ВТССУМ	Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і головн. ред. В. Г. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТГ “Перун”, 2001. – 1440 с.
SJPD	Słownik języka polskiego / red. naczelny W. Doroszewski. – Warszawa : Wiedza powszechna, 1958-1969. – Т. 1–11.
SJPK	Słownik języka polskiego / pod red. I. Karłowicza i in. – Warszawa : Wyd-wo Kasy im. Minowskiego, 1900–1933. – Т. 1–8.
SSJČ	Slovník spisovného jazyka českého. – Praha : Akademia, 1989. – Т. 1–8.
ЧУС	Чесько-український словник : у 2т. – К. : Наук. думка, 1988–1989.

Анотація

Сегін Л. В. Структура и семантика словообразовательных парадигм приставочных глаголов.

Статья продолжает цикл публикаций автора по словообразовательной парадигматике славянских языков. В ней выявлены структура исследуемых девербативов и семантические позиции типовой словообразовательной парадигмы, реализованные производными от глаголов с приставкой над-/nad- в украинском, польском и чешском языках. В каждом языке выявлены общее и отличительное в реализации словообразовательных значений, выяснена глубина семантических позиций, поданы количественные характеристики продуктивности производящих основ, структурных зон, словообразовательных значений.

Ключевые слова: деривационный потенциал, словообразовательная парадигма, словообразовательное значение, девербатив.

Summary

Sehin L. V. The structure and semantics of derivational paradigms of prefixal verbs.

The article continues author's series of articles about derivational paradigm of Slavic languages. The author reveals the structure of studied deverbatives and semantic positions of typical

derivational paradigm, which are realized with the derivatives of verbs with prefix над-/nad- in the Ukrainian, Polish and Czech languages are researched. Common and peculiar features of derivational meanings are revealed in each language. The depth of semantic positions as well as the quantitative characteristics of creativity of derivational stems, derivational zones and derivational meanings are studied.

Keywords: derivational potential, derivational paradigm, derivational meaning, deverbative.

УДК 811.161.2'373.4:391

Т. Ф. Семашко

*Інститут філології Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПЕРЦЕПТИВНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ СТЕРЕОТИПІВ-ВЕСТИЗМІВ

Реферат. *Антропоцентричний принцип та когнітивно-дискурсивна парадигма, що є сьогодні провідними у вивченні мовних явищ, зумовлюють розширення кола мовознавчих досліджень до вивчення складних когнітивних процесів та їхнього впливу на мовне відображення дійсності, що продукує аналіз когнітивних структур, як елементів сучасного комунікативного простору. У цьому процесі стереотипи із сенсорним компонентом, як узагальнені ментальні конструкти, що є результатом профілювання світу етнічною свідомістю, відіграють особливу роль. Структура фонових знань, яка існує на ментально-когнітивному рівні, дає підстави розглядати останні як важливий компонент лінгвокультурного простору, який є засобом категоризації мовного досвіду носія етнічної свідомості.*

Пропоноване дослідження зумовлене недостатньою увагою до стереотипів із сенсорним компонентом як репрезентантів національно-культурної своєрідності етносу. Автор статті на базі одного фрагменту мовної системи (стереотипів-вестизмів) робить спробу встановити реєстр стереотипів із сенсорним компонентом, що номінують семантичне поле «назви одягу»; означити їх стилістичні маркери та співвіднесеність із мовними нормами; з'ясувати функціональне навантаження пофарбування одягу у створенні цілого спектру узагальнених ознак індивіда, що водночас слугує своєрідним індикатором національно-культурної ідентичності етносу.

Ключові слова: *ментально-когнітивний рівень, перцепція, когнітивна структура, стереотипи із сенсорним компонентом, вестизми.*

Початок ХХІ століття у мовознавстві репрезентував якісні зміни в науковій методології дослідження мовних явищ і прагнення вивчати мову в нерозривному зв'язку з мисленням, свідомістю, культурою, світоглядом як окремого індивіда, так і всього мовного колективу, до якого цей індивід належить. У вивченні мовних явищ провідним сьогодні є антропоцентричний принцип, сформований унаслідок усвідомлення того, що мова, як суто людське надбання, не може бути зрозумілою і поясненою поза зв'язком із її носієм і користувачем: кожна мова відображає певний спосіб сприйняття і пояснення дійсності, притаманний лише тому народові (нації), який є її носієм [5]. Значимим видається спрямування наукових пошуків на нове осмислення актів повідомлення як через систему мовних та мовленнєвих образних засобів, так і знань про світ, тобто через національне пізнання світу, оскільки «лише в тому разі, якщо ми пояснимо для себе, як слова... впливають на людину, ми будемо спроможні повністю зрозуміти процеси пізнання» [7, с. 28]).

Антропоцентричний підхід у сучасній науці зумовлює розширення кола мовознавчих досліджень до вивчення складних когнітивних процесів та їхнього впливу на мовне відображення дійсності [1; 4; 6; 8; 13]. Такі дослідження інтегрують підходи різних наук, зокрема й когнітивістики, до аналізу складових мовної і концептуальної картин світу, де особливо значимими є стереотипи – узагальнені ментальні конструкти, що є результатом